

גליון תזרני בהלכה, אגדה ומוסר

דברי מאיר

מאוצרותיו של הרד"ג רבי מאיר סגד שליט"א

מו"צ בירושלם תובב"א ומה"ס 'דברי מאיר' ועוד

בס"ד

אדר התש"פ

גליון מס' 18

השיעור השבועי בהלכה ואגדה של מורנו הרב שליט"א אי"ה מידי יום רביעי בשעה 18:30 בבנין ישיבת 'חכמת שלמה' (נובירט) רח' החיד"א, בית וגן - ירושלים

פנינים ופרפראות

על פרשות השבוע שבהודש זה

דבריהם הם זכרונם

פרקי חיים מרבותינו הקדושים שיום פקידת שנתם בהודש זה

| פרשת תרומה |

מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּקוּ לָבוֹ, תִּקְחוּ אֶת תְּרוּמַתִּי (כה. ב)

- לכאורה תיבת "איש" מיותרת, ודי היה לומר "מאת כל אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי"?

ויש לומר, שהכתוב בא ללמדנו, מי הוא הנקרא "איש" - זה אשר ידבנו לבו. "איש" הוא לשון חשיבות, ואדם שהוא נדיב ראוי להיקרא איש! (תורת הפרשה)

| פרשת תצוה |

וּפְתַחְתָּ עֵלְיָי פִּתְחוֹתֵי חַתָּם קִדְשׁ לָהּ (כה. ז)

אמרו חז"ל (תענית א) "ג' מפתחות בידו של הקב"ה, שלא נמסרו ביד שליח, ואלו הן: מפתח של גשמים, ומפתח של חיה, ומפתח של תחיית המתים".

ואמר מרנא הגאון מוילנא זצוק"ל, שדבר זה רמוז בפסוק שלפנינו: "פתוחי" - המפתחות של "חתם" - ר"ת ח'יה, ת'חיית המתים ומ'טר, "קדש לה" - הם אך ורק בידי הקב"ה...

| פרשת כי תשא |

וַיִּשְׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשְּׁבֹט (פא. טז)

רבינו ה"אור החיים" הקדוש זיע"א ביאר כתוב זה מלשון "ואביו שמר את הדבר" (בראשית לז, יא), שפירשו רש"י: "היה ממתין ומצפה מתי יבוא". ואף כאן, לא די לשמור את השבת ולהמנע מעשיית מלאכות אסורות, אלא צריך שהשבת לא תיחשב לטורח ועול, "אלא צריכין לשמוח בו בשלימות הרצון וחפץ בדבר, ותמיד יהיה ממתין ומצפה מתי יבוא"!

| פרשת ויקהל |

וַיִּכְלָא הָעָם מִהִבֵּיא (ו. טז)

במסורה: "ויכלא העם מהביא", "ויכלא הגשם מן השמים". אפשר לפרש, ע"פ מה שאמרו חז"ל בגמרא (תענית ח) "בעוון שפוסקים צדקה ברבים ואינם נותנים, נעצרים גשמים, שנאמר, רוח ונשיאים וגשם אין, איש מתהלל במתת שקר". ע"ש. וזהו שאמר: בזמן ש"ויכלא העם מהביא" - את התרומה והנדבה שפסקו ברבים, אז: "ויכלא הגשם מן השמים" ח"ו... (ארץ צבי)

| פרשת פקודי |

וְלֹא יִזַּח הַחֹשֶׁן מֵעַל הָאֶפֶד (ט. טא)

בספר "פניני התורה" מסביר את הטעם בדרך מוסר. הנה אמרו רבותינו (ערכין טז), שהחושן מכפר על הדינים והאפוד על חטא עבודה זרה. שני הבגדים הללו, כיפרו איפוא על שתי עבירות: עבודה זרה - שהוא חטא שבין אדם למקום. ודינים - עיוות הדין, שהוא חטא שבין אדם לחבירו.

לכן מורה התורה: "ולא יזח החושן מעל האפוד" - אין להבדיל בין עבירות שבין אדם למקום ובין עבירות שבין אדם לחבירו, שלא להיות טוב לשמים ורע לבריות או להיפך, שתיהן מחוברות זו לזו, ושתיהן שוות! (ויקהל משה)

בחודש אדר חל יום פקידת שנתם של שניים מגדולי פוסקי הדור האחרון: מרן הגאון רבי משה פיינשטיין זצוקלה"ה - בעל "אגרות משה" (נלב"ע יג אדר תשמ"ו), ומרן הגאון רבי שלמה זלמן **איוערבאך** זצוקלה"ה - בעל "מנחת שלמה" וראש ישיבת "קול תורה" (נלב"ע כ אדר תשנ"ה).

נביא כאן מדבריהם הקדושים, ויהיו הדברים לזכות נשמתם הטהורה:

בספר "רפואה והלכה" מספר המחבר: "פגשתי רופא דתי, שעלה ארצה מארה"ב, שאלתי אותו על הרקע שהביאו לחיות כיהודי, והוא סיפר לי דברים כהווייתם, מה חולל בו את המהפך בחיים: 'הגיע אלי חולה שכל המערכות בגופו קרסו, מצבו היה אנוש ונותרו לו רק מספר ימים לחיות. הרופאים הבכירים העריכו שבניתוח מסובך ומורכב, ניתן להותירו עוד כמחצית השנה בחיים. הניתוח היה יקר מאד, וגם מנת הייסורים הממתינה לו היתה גדולה מאד. הצגנו את הבעיה בפני המשפחה, והמתנו להכרעתה. ביקש החולה עצמו, שהיה מתלמידי רבי משה, להפנות את השאלה לרבו. 'הוסיף הרופא: 'החלטתי בעצמי לנסוע אל רבי משה לשמוע ממקור ראשון את דעתו. הגעתי אל רבי משה והצגתי לפניו את ההתלבטות הקשה. כששמעו את הדברים, זלגו עיניו של רבי משה דמעות. במשך קרוב לעשרים דקות ישב ובכה. שנים לא שמע אודות תלמידו זה, וברגע שנודע לו מצבו הרפואי, בכה ללא הפוגה. 'מה לעשות?!, היתה השאלה. ביקש רבי משה שהות של יום לחשוב ולהחליט. למחרת הורה לבצע את הניתוח, באומרו: 'אנחנו נתפלל לרפואתו ונבקש שבשילו שנים ארוכות', והוא הוסיף והסביר, 'חצי שנה הוא יזכה לענות אמן על מאה ברכות, מלאך יוצר מכל אמן, כל מלאך יצטרף לפמליה של מעלה ללמד עליו זכות'..."

אל רבי שלמה זלמן אוירבך זצ"ל הגיע תלמיד חכם מופלג שהיה חולה מסוכן לא עלינו, ושאלו במה להתחזק כדי לעורר רחמים על עצמו בעת צרתו. אמר לו רבי שלמה זלמן: "אמנם איני ראוי להגיד לאחרים, אבל אומר לך מה אני הייתי עושה אילו הייתי במצב דומה: אני הייתי מחזק את עצמי באמירת מאה ברכות, שתהא אמירת 'ברוך' כמו שצריך, ואמירת 'אתה' כראוי, וכן אמירת שם ה' בכוונה הראויה. אם אצליח בזה, הרי זה עבורי החיזוק הגדול ביותר".

אותו תלמיד חכם הוסיף וסיפר, שבשעה שאמר רבי שלמה זלמן את הדברים הנ"ל, נעשו פניו בוערות כאש. עוד העיר, שרבי שלמה זלמן היה אז בשנת חייו האחרונה, ואף על פי שהיה ידוע שבמשך כל ימי חייו, בירך את כל הברכות בכוונה עצומה, ואנשים היו באים להאזין לברכותיו, בכל זאת היה מוסיף חיזוק על חיזוק בזה עד סוף ימיו, משום שאין שיעור למדרגות של כוונת המח והלב בברכות!!!

ת.נ.צ.ב.ה.

(מתוך אתר 'דרשו')

מושגים בהלכה

ביאור ענינים שונים בקצרה
להרחבת ידיעת התורה

אורחות צדיקים

סיפורי מופת והנהגות קודש
מגדולי ומאורי הדור שליט"א

• הלכות משלוח מנות •

א. משלוח מנות - גדר שני מינים

כתב בשו"ע (סי' תרצ"ה ס"ד): **"חייב לשלוח לחבירו שתי מנות בשר או של מיני אוכלים, שנאמר ומשלוח מנות איש לרעהו - שתי מתנות לאיש אחד. וכל המרבה לשלוח לרעים, משובח. ואם אין לו מחליף עם חבירו - זה שולח לזה סעודתו וזה שולח לזה סעודתו, כדי לקיים ומשלוח מנות איש לרעהו".** וצריך לשלוח שני מינים, ומסתבר שהגדר בזה הוא לפי מה שקוראים העולם שני מינים.

ב. טעם למשלוח מנות

יודוע הטעם לזה, שלדעת המהר"ש אלקבץ זצוק"ל (בספר מנות הלוי), זה בשביל להרבות אהבה ורעות. ולדעת התרומת הדשן, זה לצורך הסעודה. ונפק"מ רבות ביניהם.

ג. שני מינים בשני סוגי שתיה

כתב במ"ב (סי' תרצ"ה סק"ב): **"והוא הדין משקה דשפיר דמי דשתיה בכלל אכילה, וכן סגי באחד אוכל ואחד משקה"** - ומשמע שאפילו שני בקבוקי שתיה שונים מועיל לכתחלה למשלוח מנות.

ד. ב' מינים מעורבים - האם מועיל

בספר "ילקוט יוסף" דן באריכות, בתבשיל שעשוי משני אוכלים - כגון דג משוח בביצה, בשר ממולא [וכן כיו"ב פלפל ממולא וכדו'], האם נחשבים ב' מינים. ומכריע למעשה, שישלח עוד מאכל נוסף, כדי שלא להיכנס למחלוקת הפוסקים האם נחשב ב' מינים או לאו. וכן דעת מרן הגר"ע יוסף זצוק"ל.

ה. משלוח מנות בספרים, בגדים, סיגריות וכדו'

בשו"ת דברי ישראל (להגר"י וועלץ זצ"ל - אב"ד בודפשט) כתב למעשה, שיוצא ידי חובה כששולח סיגריות, ודוקא אם המקבל רגיל בעישון (שו"ת תירוש ויצהר), כיון שהסיגריות פותחים הלב לאכילה. אמנם אין משמעות בדבריו שם, אם יוצאים יד"ח גם בדברים שאינם קשורים באכילה, כגון בגדים וכדו'. ובקונטרס "מצות הפורים" הבאתי בס"ד בשם מהר"י אסאד זיע"א ועוד שיוצאים ידי חובה גם בדברים שאינם קשורים לאכילה, כגון תכשיטין לאשה, ובבגדים ובספרים [ומפורסם ש"בעל הטורים" כתב את חיבורו על התורה כמשלוח מנות לאביו הרא"ש, אמנם יתכן שלא בזה יצא ידי חובתו, אלא שלח גם מיני מאכל]. אבל כיון שנהגו לחוש לטעם התרוה"ד הנ"ל, שמשלוח מנות הוא לצורך הסעודה, לכן נהגו לתת אוכל דוקא. וכ"כ המ"ב להדיא (סי' תרצ"ה סק"ב): **"מיני אוכלין - ולא בגדים ושאר דברים"**.

ו. שלח לחבירו ולא רצה לקבל

כתב הרמ"א (סי' תרצ"ה ס"ד): **"ואם שלח מנות לרעהו והוא אינו רוצה לקבלם או מוחל לו [ר"ל שאומר הריני כאילו התקבלתי - מ"ב שם סק"ג], יצא"**. וזה חידוש נפלא, וכנראה שפסק ע"פ הטעם שמרבה אהבה ורעות (כהמהר"ש אלקבץ).

ז. זמן משלוח מנות

יש לשלוח מנות ביום דוקא, ולא בלילה (רמ"א שם בשם הרא"ש פ"ק דמגילה. ועי' מ"ב שם סק"ב שה"ה מתנות לאביונים).

(מתוך שיעור - יא אדר תשע"ח)

הגאון הצדיק ר' מרדכי אויערבאך שליט"א - רב קהילת "אביר יעקב" וראש ישיבת "הליכות שלמה" בתל אביב, ונשיא "המרכז הארצי לטהרת המשפחה". נולד בירושלים באדר תש"ב לאביו מרן הגר"ש זצוק"ל. ידוע בסבר פניו המאירות וקירוב לבבות קרובים ורחוקים.

נביא מדבריו בכנס תנועת התשובה (כסלו תשע"ח): הפסוק אומר (מלאכי ג, טז) **"אז נדברו ליראי ה' איש אל רעהו, ויקשב ה' וישמע, ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחושבי שמו"**. והשאלה נשאלת, מה הכוונה **"נדברו"**, לכאורה היה צריך לומר **"אז דיברו"**? וראיתי שהזוהר הקדוש (חלק ב, דף רי"ז). שואל את השאלה הזו. וחשבתי, שהיום בשפה המדוברת, **"נדברו"** פירושו - שיש הידברות בין שניהם, שכל אחד רוצה לשמוע מה שהשני מדבר. וראיה לזה, שהפסוק ממשיך **"ויקשב ה' וישמע"**, כלומר: אם אתם מקשיבים אחד לשני, אז גם אני מקשיב...

הגר"מ אויערבאך שליט"א בבדיקת אתרוג עם מורנו הרב שליט"א

מכתבי תורה והוראה

שהשיב מורנו הרב שליט"א

ה'ביוב' שעלה על גדותיו באמצע התפילה

בס"ד, יום ב' כ"ג טבת תש"פ
כב' ידידי הגאון המפורסם ר' גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א בעמח"ס **"גם אני אודך"** ו"פרדס יוסף החדש" שלו וברכה. אחדשה"ט באה"ר.

בדבר שאלתו החשובה ששאלני, במעשה שהיה בבית הכנסת אחד שהתפללו ובאמצע התפילה עלה לפתע הביוב ולא יכלו להתפלל, האם זה בכלל מה שאיתא בגמ' מסכת ברכות **"המתעטש בתפילתו סימן רע לו"** - כשמתעטש מלמטה, והשאלה היא האם גם זה סימן רע להם?

והנה נראה פשוט, שכל ענין זה שמלמטה זה סימן רע, כיון שצריך בשל כך להפסיק מתפילתו, וכאילו רומזים לו מן השמים - איננו מעוניינים שתתפלל, וכענין דאיתא במשנה מס' סוכה: **"משל לאדם שבא למזוג כוס לרבו ושפך לו קיתון על פניו"** - והכי נמי במתעטש מלמטה.

ובזה יש לחדש עוד בס"ד, על מה דאיתא שם **"מלמעלה סימן יפה לו"**, שהיות ואין צריך להפסיק מתפילתו, לא זו בלבד שאין זה סימן רע אלא שרמזו לו מן השמים אנחנו אוהבים את התפילה שלך!

וממילא הכי נמי בנידון דנן, באם היו צריכים ע"י זה להפסיק מתפילתם, וכגון שזה ריח שיש לו עיקר, בודאי שזה סימן רע להם. אמנם באופן שלא הוצרכו ע"י זה לפסוק מתפילתם, וכגון שזה ריח שאין לו עיקר, הרי זה דומה למתעטש מלמעלה שאין זה סימן רע, וכנ"ל.

ובזה באתי על החתום
ידידך, מאיר סנדר

פורטל התוכן הרשמי של מורנו הרב שליט"א

< ארכיון גליונות 'דברי מאיר' > ארכיון שיעורי מוה"ר שליט"א < הודעות > גלריות < שאלות למוה"ר שליט"א > ועוד

או בלחיצה על הקישור: **סכונ 'דברי מאיר'**

כנסו לכתובת: <https://app.site123.com/?w=2982575>